

# ÕIGUSKANTSLERI AASTA 2022/2023

## Raha

Kriisidega tegelemine nõuab raha, mida pole kunagi piiramatult. Alati tekitavad küsimusi toetuste jagamise ja abimeetmete rakendamise otstarbekohasus ning tingimused. Kaalukamad rahalised valikud peab tegema Riigikogu, üha tähtsamaks muutub riigieelarve arusaadavus ja läbipaistvus.

Finantsteemadest jõudsid ülevaateaastal õiguskantsleri tähelepanu alla maksu- ja pangateenuste küsimused ning rahapesu tõkestamise meetmed, samuti kriisimõjude leevendamiseks ette nähtud toetuste maksmise küsimused.

## Riigieelarve selgus

Põhiseaduse § 115 järgi on oluliste eelarveotsuste tegemine Riigikogu ülesanne („riigi kõigi tulude ja kulude eelarve“). Olukorras, kus riigi kulud ületavad tulusid ja riigieelarve on seetõttu miinuses, on Riigikogu töö keeruline. See tähendab, et Riigikogul tuleb aina rohkem pingutada, et leida ühiskonna enamusele sobiv tasakaalupunkt kulude kärpimise, laenamise ja puudujäägi katmiseks kavandatavate maksutõusude üle otsustamisel.

Riigieelarve ülesehitus peaks olema selline, et Riigikogu saaks vajalikul ja talle kohasel määral otsustada riigi raha kasutamise mõistlikkuse ja otstarbekohasuse üle. Seega peab riigieelarve olema arusaadav, vastasel juhul ei saa Riigikogu täita talle põhiseadusega pandud ülesannet.

Eelarvet planeerides keskenduvad otsustajad endiselt vaid neile arusaadavale kulude majanduslikule sisule ehk tegevustele. Tegevuspõhise eelarve koostamisega kaasneb hulk lisatööd, mille tulemusi ei kasutata või tehakse seda vähe. Riigieelarve seletuskirja lisas esitatud programmi eesmärkide hindamiseks kasutatavad mõõdikud on sageli ebamäärased ja jätavad mulje, et riik tegeleb asendustegevusega. Kui eesmärkide juures esitatud kulunumbritest pole võimalik aru saada ja kui arusaamine nõuab asjatut lisatööd, tuleks tõsiselt kaaluda, kas tegevuspõhise eelarve koostamisega on üldse mõistlik jätkata.

Õiguskantsler juhtis eelarvega seotud probleemidele tähelepanu Riigikogu komisjonidele

saadetud kirjas [„Otsustusõigus eelarve üle“](#), Riigikogu rahanduskomisjonile koostatud [ettekandes](#) ja ka Rahandusministeeriumile saadetud [kirjas](#) riigieelarve seaduse väljatöötamiskavatsuse kohta. Õiguskantsler [soovitas](#) rahandusministril kaaluda ka riigieelarve seaduse muutmist, nii et põhiseaduslikke institutsioone puudutavaid eelarveotsuseid teeks edaspidi Riigikogu ning valitsusele jääks vajaduse korral arvamuse esitaja roll.

## Põhimakseteenuste kättesaadavus

Õiguskantsleri poole on pöördunud nii ettevõtted kui ka eraisikud, keda paneb muretsema pangakonto sulgemine, ilma et selle kohta esitataks sisulisi põhjendusi. Üldjuhul keelduvad seejärel ka teised pangad isikule kontot avamast ning selle tagajärjel muutub tema igapäevane asjaajamine peaaegu võimatuks.

Õiguskantsler selgitas [Eesti Pangaliidule saadetud kirjas](#), et õiguskantsleri vaateväljas on praegu kaks omavahel seotud probleemi. Esimene neist puudutab pankade põhjendamiskohustust, juhul kui pank otsustab konto avamisest keelduda või selle sulgeda. Teine küsimus puudutab igaühe õigust (põhiseaduse § 14) saada juurdepääs eluks hädavajalikele põhimakseteenustele.

Õiguskantsler märkis kokkuvõtvalt, et õigusliku kaitse paremaks tagamiseks tuleb pankadel edaspidi sisuliselt põhjendada, miks nad on otsustanud makseteenuste lepingu lõpetada. Ka Riigikohus [selgitas](#) hiljuti, et pank tohib põhimakseteenuse lepingu kliendile erakorraliselt üles öelda ainult mõjuval põhjusel.

Pangakonto sulgemine piirab ka juurdepääsu elutähtsatele teenustele. Muu hulgas võib osutuda võimatuks tasuda kommunaalteenuste, lastehoiu ja muude teenuste eest, selgitas õiguskantsler, viidates oma [varasematele seisukohtadele](#). See omakorda tähendab, et piiratakse põhiseadusega sätestatud õigust pöörduda kohtusse, vaba eneseteostust, perekonnaõigust, ettevõtlusvabadust ja omandipõhiõigust (põhiseaduse §-d 15, 19, 27, 31, 32).

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kui olulise riikliku eesmärgi saavutamise eest hoolitsevad ka pangad. Samas vajavad inimesed igapäevaseks toimetulemiseks pangakontot hoolimata sellest, kuidas nende tegevust õiguslikult hinnatakse. Kui inimeselt võetakse igasugune ligipääs kõigile põhimakseteenustele, võib see kaasa tuua sotsiaalse ja majandusliku tõrjutuse.

Lahenduseks võib olla nn sotsiaalse pangakonto võimaldamine. Selle konto kasutamisel saab seaduse alusel piirata tehingute mahtu ja otstarvet. Vajaduse korral on võimalik kahtlustatava isiku tehinguid ka tõhusalt kontrollida. Kui aga rahapesus või terrorismi rahastamises kahtlustatavaid inimesi suunatakse arveldama variisikute kaudu või sularahas, siis töötab see otseselt riiklikele eesmärkidele vastu.

Kui kohtumenetluse kestel jääb konto kasutamise õigusest ilma äriühing, ei pruugi sellest tulenev põhiõiguste piirang olla sedavõrd intensiivne, kui kontost jääb ilma füüsiline isik. Hagi tagamine võib piirangu intensiivsust vähendada.

## **Rahapesu tõkestamise meetmete kooskõla põhiseadusega ja meetmete põhjendamine seletuskirjades**

Õiguskantsleril on palutud kontrollida, kas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (RahaPTS) §-s 20 kehtestatud meetmed ja piirangud on põhiseadusega kooskõlas. Rahulolematust põhjustas nõue, et isikul tuleb oma pangakontol oleva raha päritolu tõestada ka notarile, kuigi pank on seda juba eelnevalt kontrollinud.

Kui nii pank kui ka notar paluvad kinnisvaratehingus ostjal oma vara päritolu tõendada, võib see piirata ostja võimalusi oma vara vabalt käsutada, pealegi peab inimene enda kohta andmeid avaldama korduvalt. Seega võib hoolsusmeetme rakendamine piirata omandiõigust (põhiseaduse § 32), ettevõtlusvabadust (§ 31), õigust informatsioonilisele enesemääramisele (§ 26) ja vaba eneseteostust (§ 19).

Õiguskantsler [leidis](#), et põhiseadusega vastuolu siiski ei ole. Pangad ja notarid on kohustatud isikud, kes peavad rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamiseks rakendama hoolsusmeetmeid. Notaritele on see kohustus pandud RahaPTS §-dega 19 ja 20. Notarid saavad hoolsusmeetmeid rakendades teha küll teiste kohustatud isikutega koostööd (RahaPTS §-d 16 ja 24), kuid see ei ole kohustus. Hoolsusnõuete täitmise eest vastutab siiski kohustatud isik ise, praegusel juhul notar. Seda on vaja selleks, et tagada rahapesu

tõkestamise nõuete täitmine. Ükski kohustatud isik ei pea eeldama, et konkreetse tehingu puhul on hooldusmeetmeid rakendatud piisavalt tõhusalt.

Õiguskantsler analüüsis ka RahaPTS § 44 kooskõla põhiseadusega. See säte näeb ette, et kohustatud isik võib kanda kliendi vara üksnes neile kontodele, mis vastavad RahaPTS-iga esitatud tingimustele. Kliendi vara ei ole lubatud kanda näiteks makseasutuste ja e-raha asutuste seadusega reguleeritud makseasutustes ja e-raha asutustes asuvatele kontodele.

Vara edasikandmise piiranguga kitsendatakse isiku õigust oma vara vabalt kasutada ja käsutada (põhiseaduse § 32). Kui vara edasikandmise piiramine teenib põhiseaduspärast eesmärki ja aitab seda saavutada, pole põhjust järeldada, et nõue on põhiseadusvastane.

Õiguskantsler [asus seisukohale](#), et arvestades siseriiklikus riskihinnangus, rahvusvahelistes uuringutes, Finantsinspektsiooni ja Rahapesu Andmebüroo esitatud selgitusi, ei ole praegu alust väita, et RahaPTS §-s 44 sätestatud vara edasikandmise piirangud oleksid abstraktselt hinnates põhiseadusega vastuolus. Nende piirangutega takistatakse vara kandmist keskkonda, milles on suurem rahapesu ja terrorismi rahastamise oht ning kus üldiselt rakendatakse vähem tõhusaid hooldusmeetmeid selle tõkestamiseks.

Õiguskantsler juhtis tähelepanu ka sellele, et omandiõigust piiravate meetmete kehtestamisel tuleks piiranguid selgelt põhjendada ning seda tuleks teha ka piirangut kehtestava sätte seletuskirjas. Seejuures tuleks viidata asjakohastele riskihinnangutele ja uuringutele. Seletuskirja abil saavad piirangute vajalikkusest paremini aru nii turuosalised kui ka laiem avalikkus. See omakorda aitab mõista rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise tähtsust.

## Maksud

### Laste eest ette nähtud maksuvaba tulu

Küsimusi tekitas laste eest ette nähtud maksuvaba tulu jagunemine. Õiguskantsleri poole pöördus lapsevanem, kes kasvatab kolme last: kaks neist on varasemast ja kolmas hilisemast kooselust. Kui selgus, et kahe esimese lapse eest olid maksuvaba tulu deklareerinud mõlemad vanemad, korrigeeris Maksu- ja Tolliamet (MTA) ühe vanema tuludeklaratsiooni selliselt, et tema tulude maksustamisel rakendati laste eest ette nähtud maksuvaba tulu üksnes nende kuude eest, mil talle oli laekunud nende laste eest lastetoetus. Maksu- ja Tolliamet vähendas ka kolmanda lapse eest ettenähtud maksuvaba tulu, ehkki selle lapse eest

oli lapsetoetus laekunud kogu maksustamisperioodi vältel avaldajale.

Maksu- ja Tolliamet selgitas õiguskantslerile, et avaldajal on siiski õigus kolmanda lapse eest ette nähtud täiendavale maksuvabale tulule terve maksustamisperioodi eest, ning teatas, et korrigeeris uuesti avaldaja tuludeklaratsiooni. Seeläbi sai lapsevanem viimaks täiendava tulumaksutagastuse.

Ehkki konkreetne mure lahendati, eksis MTA seaduse nõuete vastu, sest maksuhalduril pole lubatud ilma otsust tegemata isikute tuludeklaratsioone korrigeerida. MTA tohib deklaratsiooni parandada üksnes deklaratsiooni esitaja nõusolekul. Kui nõusolekut ei ole, tuleb ametil maksuarvestuse korrigeerimiseks ja tagastusnõude esitamiseks teha otsus. Nii tuleb toimida ka siis, kui lapsevanemad pole omavahel jõudnud kokkuleppele maksusoodustuse jagamises.

Otsusest ehk haldusaktist saab inimene teada, mis asjaoludel maksuhaldur seadust konkreetsel viisil rakendas. Maksuhaldur peab oma otsust põhjendama, viitama seejuures õigusakti normidele, ning esitama faktiliste asjaolude kirjelduse ja selgituse. Otsusest peab ka selguma, mil viisil ja kui pika aja jooksul on inimesel võimalik akti vaidlustada.

Õiguskantsler [soovitas](#) Maksu- ja Tolliametil seadust järgida ning koostada edaspidi haldusakt, enne kui hakkab inimeste maksudeklaratsioonides esitatud andmeid muutma. Amet nõustus õiguskantsleri soovitusega.

## **Pensionide maksustamine**

Õiguskantslerile kaevati korduvalt pensioni maksustamise üle. Mõned inimesed peavad niigi napi pensioni maksustamist põhimõtteliselt valeks, leides, et pension on pikaajalise töö eest väljateenitud tasu, mida riik maksustada ei tohiks. Teised polnud rahul sellega, et välisriigist saadud pension mõjutab maksuvaba tulu suurust, kolmandad heitsid ette töötavate pensionäride tulu maksustamist.

Välisriigist saadud vanaduspension Eestis ei maksustata, kuid ometi võis selle pensioni saamine veel 2022. aastal maksuvaba tulu suurust vähendada. Selle tulemusena võis tekkida olukord, et kui inimene sai välisriigist pensioni, tuli tal Eesti pensionilt maksta rohkem tulumaksu.

Õiguskantsler [leidis](#), et see, kas ja mil määral pensioni maksustada, sõltub poliitilistest valikutest. Maksuvaba tulu reegleid, mille järgi võetakse maksusoodustuse arvutamisel

arvesse ka välismaalt saadud tulu, pole põhjust pidada põhiseadusega vastuolus olevaks.

Töötava pensionäri tulumaksukohustuse kohta [märkis](#) õiguskantsler, et maksualased valikud on olemuslikult poliitilised valikud, mida teeb rahva valitud Riigikogu. Riigikogu peab leidma maksukoormuse jaotamisel ühiskonnas õiglase tasakaalu. See, kas ja millisest piirist alates võib töötava pensionäri sissetulekuid maksustada, ongi sellise tasakaalu küsimus.

Riigikogu [muutis](#) vanaduspensioniealiste tulu maksustamist. Alates 2023. aasta 1. jaanuarist rakendatakse vanaduspensionieas inimeste sissetulekute maksustamisel eraldi maksuvaba tulu (astmelise maksuvaba tulu asemel). Samuti ei mõjuta edaspidi välisriigis teenitud tulu vanaduspensioniealiste inimeste Eestist saadud tulu maksustamist.

Õiguskantsleril paluti hinnata ka seda, kas on põhiseaduspärane, et vanaduspensioniealistele ette nähtud maksusoodustust ei saa kõik pensionärid, vaid ainult vanaduspensionieas inimesed. Ehkki seadus annab inimesele võimaluse minna varem pensionile, ei soovi riik varasemat pensionile minekut soodustada. Õiguskantsler [leidis](#), et seegi maksupoliitiline valik jääb põhiseadusega lubatud raamidesse.

## **Teise pensionisamba maksustamine**

Kaevati selle peale, et Maksu- ja Tolliamet ei andnud võimalust kohustusliku kogumispensioni väljamaksetest tekkinud maksustatavast tulust maha arvata kahju, mida saadi väärtpaberite võõrandamisest. Õiguskantsler [leidis](#), et Maksu- ja Tolliameti otsus tulumaksu tagastamisest keelduda oli õiguspärane.

Teise samba väljamaksete maksustamise kohta kehtivad teistsugused reeglid kui muu investeerimistulu maksustamise kohta. Teise samba sissemaksed on inimese maksustatavast tulust maha arvatud ning osa sissemaksetest moodustab sotsiaalmaks, mistõttu on mõistetav, miks Riigikogu on reguleerinud väljamaksete maksustamist teisiti kui muu investeeringutulu maksustamist.

Riigikogu võib iga investeerimisviisi kohta kehtestada isesugused maksureeglid, vastasel juhul ei oleks parlamendil võimalik luua maksustamise eriskeeme.

## **Mittevaralise kahju hüvitise maksustamine**

Õiguskantsleril paluti [kontrollida](#), kas mittevaralise kahju hüvitise tulumaksuga maksustamine on põhiseaduspärane. Tulumaksuseaduse § 12 lõikes 3 ei käsitata füüsilise isiku tuluna sellist

mittevaralise kahju hüvitist, mida maksab riik või kohalik omavalitsus või mille on välja mõistnud kohus.

Õiguskantsler palus rahandusministril selgitada, miks on mittevaralise kahju hüvitist maksuvaba, kui selle on välja mõistnud kohus, kuid kohtuvälise kokkuleppe alusel makstud hüvitise pealt tuleb maksta tulumaksu.

Rahandusministri hinnangul tekiks mistahes mittevaralise kahju hüvitise tulumaksust vabastamisega risk, et sellise hüvitise nime all hakataks vastastikusel kokkuleppel tegema tehinguid, mida praegu maksustatakse tulumaksuga. Minister nõustus, et pole õige soosida olukorda, kus inimesel puudub huvi kohtuvälise kokkuleppega nõustumiseks, kuna sel juhul tuleb tasuda hüvitisel tulumaksu. Rahandusminister lubas küsimust analüüsida ja valmistada ette vajalikud tulumaksuseaduse muudatused.

## **Looduskaitse mõju omavalitsuste tulubaasile**

Õiguskantsleril paluti hinnata, kas on õiguspärane, et riik on jätnud kohalikele omavalitsustele looduskaitsealadelt laekumata jääva maamaksu kompenseerimata.

Õiguskantsler [leidis](#), et valdadel ja linnadel ei ole õiguspärast ootust, et iga maksuelemendi muutmisega kaasnev maksutulude vähenemine neile hüvitatakse. Samuti pole õigust eeldada, et valdadele või linnadele laekuva maksu osa jääb alati ühesuguseks. Riigil on kohustus tagada valdadele ja linnadele piisav rahastamine, et need saaksid täita omavalitsuslike ülesandeid (põhiseaduse § 154 lõige 1). Peale selle on kohalikel omavalitsustel õigus saada riigieelarvest raha seadusega pandud riiklike ülesannete täitmiseks (põhiseaduse § 154 lõike 2 teine lause).

Riik võib omavalitsuslike ülesannete täitmiseks eraldatavat raha vähendada, kui omavalitsus suudab neid ülesandeid täita vähimas vajalikus mahus.

## **Töötutoetus ja haigushüvitis**

### **Tulumaksutagastus ja töötutoetus**

Õiguskantsleri poole pöördus inimene, kellele jäeti töötutoetus maksmata selle tõttu, et talle oli tagastatud eelmisel kalendriaastal enamakstud tulumaks.

Eesti Töötukassa võib töötutoetuse maksmise peatada või lõpetada, kui inimese

kuusissetulek ületab töötutoetuse 31-kordse päevamäära. Töötutoetus on seotud tegeliku abivajadusega. Kui töötasu sissetulek on kehtestatud miinimumiga võrdne või sellest suurem, siis töötutoetuse maksmine peatatakse 30 päevaks (tööturuteenuste ja toetuste seaduse (TTTS § 32 lg 1 p 4). Töötutoetust makstakse kokku kuni 270 päeva (TTTS § 30 lg 1) ning päevade arv, millal on õigus saada töötutoetust, ei vähene. Seega võib töötutoetuse maksmine jaguneda pikema aja peale.

## **Tööandja vabatahtlik haigushüvitis ja sotsiaalmaksukohustus**

Töötaja haigestumise korral tagab talle esialgu asendussissetuleku tööandja ja seejärel Tervisekassa. Tööandja makstava haigushüvitise võib jagada tinglikult kaheks osaks. Esimene osa on kohustuslik haigushüvitis (70 protsenti töötaja keskmisest töötasust) ning teine osa on vabatahtlik haigushüvitis, mida tööandja võib maksta kuni töötaja keskmise töötasu ulatuses alates teisest haiguspäevast kuni päevani, mil Tervisekassa hakkab haigestunud hüvitist maksuma.

Rasedatele on haigushüvitise maksmisel ette nähtud eriskeem. Neile hakkab haigestumise teisest päevast alates haigushüvitist maksuma Tervisekassa. Haigushüvitise suurus on 70 protsenti eelmise kalendriaasta sotsiaalmaksuga maksustatud tulust. Tööandja ei saa raseduse ajal haigestunud töötajale haigushüvitist maksta. Kui tööandja maksaks rasedale töötajale haigushüvitist samal ajal, kui seda teeb Tervisekassa, tuleks tööandjal maksta selle tasu pealt sotsiaalmaksu. Kui naine saaks Tervisekassa haigushüvitisega samal ajal sotsiaalmaksuga maksustatavat tulu, kaotaks ta õiguse ravikindlustushüvitisele. Nõnda on rase töötaja seotud halvemasse olukorda kui töötajad, kellele tööandja on otsustanud maksta ka vabatahtlikku haigushüvitist.

Raseda töötaja halvemaks kohtlemiseks ei ole ühtki põhjust. Juhul kui riik on otsustanud haigushüvitiste süsteemi üles ehitada nii, et see võimaldab teatud juhul säilitada haigestunud töötajale keskmise sissetuleku, siis peavad sellest võimalusest osa saama kõik haigestunud töötajad.

Õiguskantsler tegi [Riigikogule ettepaneku](#) muuta seadust ja võimaldada rasedale töötajale säilitada proportsionaalselt sama suure asendussissetuleku, nagu on ülejäänud ravikindlustatutel, kellele tööandja maksab vabatahtlikku haigushüvitist. [Riigikogu toetas](#) õiguskantsleri ettepanekut.



# Hinnatõusu leevendamine

## Toetused energiahinna tõusu kulude katteks

1. oktoobrist 2022 kuni 31. märtsini 2023 maksti inimestele energiahindade tõusu mõjude leevendamiseks toetusi. Kodu kütmisega seotud kulude katmiseks ei saanud toetust siiski kõik inimesed, vaid ainult need, kelle kodu köetakse elektri, gaasi või kaugküttega. Küttekulusid ei hüvitatud neile, kes kütsid oma kodu näiteks puidu, pelletite või vedelkütusega, ning seepärast pöördusid toetusest ilma jäänud inimesed õiguskantsleri poole.

Õiguskantsler [leidis](#), et riigil on õigus otsustada, milliseid abinõusid energiahinna tõusu korral rakendada. Paljusid inimesi oli võimalik kiiresti aidata automaatselt makstava toetusega. Automaatselt makstavat toetust oli võimalik maksta võrgu teel müüdava soojus- ja elektrienergia kulude katteks, kuid mitte näiteks küttepude kulude katteks. Mõnel juhul võib ebavõrdset kohtlemist põhjendada administreerimise keerukusega.

Kui inimene ei tule kodu küttekulude kandmisega toime, on tal võimalik taotleda toetust elukohajärgselt kohalikult omavalitsuselt. Küttekulusid võetakse arvesse ka toimetulekutoetuse maksmisel.

## Piirangute leevendamiseks makstud toetused

Õiguskantsler osales kahes kohtute algatatud põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluses, mis puudutasid koroonapiirangute leevendamiseks makstud toetusi.

Ühes kohtuasjas käsitleti reisiteenuste käibemaksuga maksustamise erikorda rakendanud ettevõtjate kohtlemist. Erikorda rakendanud reisikorraldajad kaebasid, et neid koheldi toetuse maksmisel ebasoodsamalt kui teisi turismiettevõtjaid, kes erikorda ei rakendanud. Toetuse taotlemisel tuli piiranguteaegset käibe vähenemist tõendada käibedeklaratsioonide alusel. Kuivõrd reisiteenuste maksustamise erikorda rakendavad ettevõtjate deklaratsioonid ei kajasta tegelikku käivet, vaid varasemate maksustamisperioodide andmete põhjal arvutatud keskmist kasumimarginaali, oli kaebajal võimatu nõuet täita.

Õiguskantsler [leidis](#), et erikorda rakendanud ettevõtjate ebavõrdseks kohtlemiseks pole mõistlikku ega asjakohast põhjust. Erinevat kohtlemist võib mõnel juhul põhjendada toetuse

administreerimise keerukusega, kuid riik ei ole näidanud, milles see keerukus kõnealuse ettevõtjate rühma puhul seisneb. Nii ei ole näiteks selge, mille poolest oleks erikorda rakendanud ettevõtjate käibe kindlakstegemine müügitulude põhjal keerulisem kui samasugune töö nende ettevõtjate puhul, kes käibemaksukohustuslased ei ole.

Sarnasele seisukohale [asus](#) ka Riigikohus.

Teine kohtuvaidlus puudutas majutusettevõtjatele mõeldud toetust, mida maksti sel juhul, kui käibemaksukohustuslasena registreeritud ettevõtjate käibedeklaratsioonide alusel oli kindlaks tehtud käibe langus.

Õiguskantsler [leidis](#), et sisuliselt sarnases olukorras olevate ettevõtjate erinevaks kohtlemiseks puudub asjakohane ja mõistlik põhjus.

Ka Riigikohus [asus](#) seisukohale, et määrus võimaldab kohelda käibemaksukohustuslastest majutusettevõtjaid põhjendamatult ebavõrdselt. Kohus lükkas ümber majandusministri väited, et tööjõumaksude alusel toetuste maksmine teeks administreerimise palju keerulisemaks. Kohus leidis, et kõnealusel juhul ei ole administreerimise lihtsus piisavalt kaalukas põhjus, et õigustada jätkusuutlike ja toimivate majutusettevõtjate sedavõrd erinevat kohtlemist.

Varem on õiguskantsler lahendanud koroonapiirangute leevendusmeetmeid puudutavaid avaldusi, mis esitati [töötasu toetuse](#), [erakorralise käibelaenu](#), [majutusettevõtjate toetuse](#), [majutusettevõtjate käibe languse osalise hüvitamise](#), [toitlustusasutuste toetuse](#), [rahvusvahelise liiniveo korraldajatele makstava toetuse](#), [reisiettevõtjate toetuse](#), [loomeliidule eraldatava toetuse](#) ning [füüsilisest isikust ettevõtja töötasu hüvitise](#) tingimuste vaidlustamiseks.

## **Seletuste protokollimine**

Küsimusi tekitas Maksu- ja Tolliametile antud seletuste protokollimine. Nimelt väitis üks avaldaja, et amet oli tema ütlustena kirja pandud vastused ette valmistanud juba enne küsitlemist. Avaldaja kirjutas protokollile alla, kuid selle suure mahu tõttu ei jõudnud ta protokollile enne allakirjutamist läbi lugeda ning seetõttu jäid tal vastuväiteid oma vastuste kohta esitamata.

Õiguskantsleril ei olnud enam võimalik tuvastada, mis seletuste võtmisel tegelikult toimus. Samas [juhtis](#) ta tähelepanu, et kui Maksu- ja Tolliametis peaks olema tavaks, et audiitorid

valmistavad küsitletavate võimalikud vastused ette enne seletuste võtmist, ei pruugi maksumenetlus olla aus, objektiivne ja erapooletu ega ka jätta muljet ausast, objektiivsest ja erapooletust menetlusest. Maksu- ja Tolliamet kinnitas, et tegemist pole siiski tavapärase praktikaga.